

Notat til Arbeids- og sosialkomiteen Angående sak: Statsbudsjettet 2023 (Prop. 1 S (2022-2023))

Innledning

Spekter er tilfreds med store deler av forslaget til statsbudsjett på Arbeids- og sosialdepartementets område for 2023. Et strammere budsjett i stort er riktig og viktig i dagens omskiftelige økonomiske situasjon. Kort oppsummert:

- Satsning på tiltak for økt inkludering bør fortsette uavhengig av at dagens arbeidsmarked er stramt, og ledigheten lav. Sosialpolitikken må fortsatt stimulere til økt deltakelse i arbeidslivet. Spesielt gjelder det for grupper med ulike helseplager og nedsatt arbeidsevne, men også tatt i betraktning en uforutsigbar situasjon knyttet til krigen i Ukraina, og integrering av flyktninger.
- Spekter er tilfreds med regjeringens satsing gjennom «ungdomsgarantien». Slike tverrsektorielle og tverr-departementale satsninger kan inspirere til flere nyvinninger.
- Spekter støtter opp om arbeidet med et seriøst arbeidsliv og mot arbeidslivskriminalitet gjennom bl.a. satsningen på A-krimenhetene. Det presiseres at arbeidet må innrettes slik at det ikke medfører økte rapporteringsbyrder, jfr. regjeringens og næringsdepartementets varslede forenklingssatsning.
- Avbyråkratiserings- og effektiviseringsarbeidet som metode må avløses av et betydelig omstillingsarbeid over tid i offentlig sektor. Produktivitetskomisjonens anbefalinger er stadig aktuelle, og arbeidstidsutvalgets forslag må gjennomføres.

Programkategori 09.30 Arbeidsmarked

Spekter mener arbeidsmarkedstiltakene så langt det lar seg gjøre bør tilpasses ledighetsutviklingen i økonomien, og at arbeidslinja stadig er førende for regjeringens politikk. Særlig viktig er inkluderingsarbeidet for de som før pandemien sto utenfor arbeid og som har lengst vei tilbake til arbeidslivet. Regjeringens økte satsning på unge gjennom «ungdomsgarantien» er positiv. Et samlet sysselsettingsutvalg har pekt på betydningen av tilpassede arbeidsmarkedstiltak, og tidlig innsats.

Det er bra at regjeringen foreslår å bevilge 175 mill. kroner til innføringen av «ungdomsgarantien». Det vil kunne bidra til å fornuftig senke terskelen inn i arbeidslivet og gjøre det lettere for arbeidsgivere å ansette personer som er utsatt i arbeidsmarkedet. Dette følger også opp arbeidet med inkluderingsdugnadens målgrupper. Det er viktig å lykkes med dette arbeidet, og de ulike etatene på arbeid, helse og utdanningsområdet må samkjøre sin innsats slik at den blir kraftfull og gir resultater.

Spekter mener trykket på inkluderingsarbeidet må holdes oppe selv om ledighetstallene er lave. For de som har stått utenfor arbeidslivet lenge er muligheten for å få mer varig tilknytning til arbeidslivet større med riktige tiltak nå enn når ledigheten er på et høyere nivå. Satsningen bør være balansert slik at det ikke legges uforholdsmessig stort ansvar for oppfølging eller kostnader på arbeidsgiver, og partene må være tett på regjeringens arbeid og NAVs innsats.

Programkategori 09.10 Administrasjon

Kap 605 Arbeids- og velferstaten

Spekter mener videreføringen av NAVs IKT-modernisering fremstår fornuftig for å håndtere ettervirkninger av pandemien og sikre et fremtidig NAV som leverer på samfunnsoppdraget. Etatens kompetanse på arbeidsmarkedet må styrkes i møte med nye krav til omstillinger og ny kompetanse. Det må kontinuerlig jobbes med å sikre god tilførsel av

kandidater, og riktige tiltak som samsvarer med arbeidslivets behov.

Erfaringene med stadige endringer i sykepenger, pleiepenger og omsorgspenger under pandemien fordrer også effektive løsninger og god kommunikasjon. Spekter har forventninger til dette viktige utviklingsarbeidet i NAV.

Programkategori 33.30, Arbeidsliv

Med rask bedring i arbeidsmarkedet, og sterkt fallende arbeidsledighet i 2022 støtter Spekter en justert bevilgning til dagpenger, og redusert opptjeningsperiode etter konjunkturutviklingen. Det understrekes likevel at strammere penge- og finanspolitikk er forventet å øke ledigheten noe i 2023, og derfor bør Stortinget anmode regjeringen om å følge utviklingen i arbeidsledigheten frem fremleggelsen av RNB i 2023.

Programkategori 09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet

Kapittel 640 Arbeidstilsynet

Regjeringen foreslår å styrke Arbeidstilsynet med 25 mill. kroner og innsatsen mot arbeidslivskriminalitet for mer effektivt å stoppe kriminelle aktører. Arbeidslivskriminalitet truer både ansatte og virksomheter og fører til at samfunnet har et økonomisk tap i form av mindre skatter og avgifter. Spekter støtter at dette arbeidet fortsatt har høy prioritet, men presiserer at arbeidet bør innrettes slik at ikke hele arbeidslivet får uforholdsmessig økte rapporteringsbyrder. Dette er for øvrig helt i tråd med intensjonen bak næringsdepartementets varslede forenklingssatsning.

Kap.670 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

IMDi fikk en styrket koordineringsrolle under pandemien. I møte med den krevende situasjonen i Ukraina, og forventet ankomst av flyktninger totalt i 2023, støtter Spekter styrkingen av direktoratet med 54,9 mill. kroner for å sørge for tilstrekkelig beredskap.

Arbeidstidsutvalgets forslag må gjennomføres

Departementets strammere budsjettforslag betyr at omstillings- og produktivetsarbeidet i offentlig sektor og virksomhetene må fortsette med full styrke. Da må myndighetene også gi tilstrekkelig

handlingsrom og virkemidler til at produktivetsarbeidet kan gjennomføres.

Produktivetskommisjonens to rapporter ga tydelige anbefalinger om hva som må til for å sikre økt produktivitet og muligheter for å opprettholde og videreutvikle velferdsordningene.

Produktivetskommisjonen støttet blant annet Arbeidstidsutvalgets forslag om nye regler for skift/turnusarbeid. Dagens lovverk hindrer effektiv drift av samfunnsviktige velferdstjenester, som for eksempel sykehus og samferdsel. Det er nødvendig at Stortinget følger opp med lovendringer på dette området. Det vil bidra til bedre kvalitet på tjenestene, og mindre behov for deltid og innleie.

Spekter mener videre at pandemiens konsekvenser og usikkerheten i den økonomiske situasjonen ytterligere aktualiserer behovet for at virksomheter og næringslivet gis forutsigbarhet i måten regjeringen og departementet gjør endringer og disposisjoner i budsjettarbeidet.